

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XIX. Qualiter Visitator in correctione culpæ sibi ut patri delatæ, se gerere debeat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

casus columnis corruat edificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsa, sed etiam maligna criminationi janua praecludatur.

Quare Visitator ab aliis cavere petet: qualiter Superior se gerat in ea re, de qua accusatur, ita tamen interroget, ut illi minimè suspicentur, Superiorem ab aliis de simili culpa fuisse accusatum. Quod si aliqui defectus contra Prælatum à subditis fuerint probabiliter delati, antequam publicè in Capitulo Prælatorum corrigat, illi secretò culpas, quæ alicujus fuerint momenti, tacito Auctorum nomine, exponat, ipsamque audiatur; nam aliàs si inauditò eo ejus defectus corripatur, vel aliqua statuta circa similes defectus decreverit, postea inspecta veritate, turpius ea retractare cogetur.

Item advertat, non facillè contra viros in Religione, sanctitate, aut virtute eminentes, admittendam citò denunciationem; nam aliquando ex detectione alicujus criminis occulti viti alius virtute (salem quo ad opinionem) insignis, majus aliquando Communitatis detrimentum accrescit, quam utilitas ex ejus publicatione procedat.

Si Prælatorum culpæ omnibus fuerint manifestæ, in Capitulo publicè servata circumstantia personæ corrigantur, ut & reliqui sciant, Prælatorum culpas, & excessus minimè fore dissimulandos. Prudenter tamen id fiat, ne subditis deinceps præbeat occasio contemptus, aut irreverentiæ erga Prælatos: quare omnino cavere debet, ne domi subditos consolari studeat, illos debilitos in obedientia & honore Prælatis exhibendo reddat.

Advertat præterea Visitator, quod quamvis in puniendis delictis Prælatorum, majori cum prudentia & cautela procedere debeat, quia cum ipsi plures, ut diximus, habeant inter privatos patriæ hostes (si ita fas est loqui) major ac manifestior probatio desideret, ut tamen quando culpæ ita fuerint graves, ut manifestè Prælati depositionem requirant; tunc liberius quam si essent Prælati sæculares, ac levioribus de causis à Prælato removendi sunt, ut aperte docetur in Cap. Quatuor. 2. de accusationibus. & Cap. Per tuas, de simonia §. finalis quia cum studere humilitati Religiosorum Prælati debeant, ut ab administratione cum causa removeantur, illi valde curandum non est. Ita tenet communis Canonistarum sententia.

Eorum deinde, quæ emendanda, præscribenda, decernendaque existimet, quædam in sua præsentia (forsan quia tali indigent remedio) exequi poterit, quædam ore monebit, ac in aliorum præsentia corriget: alia privatim & secretò, alia etiam in scriptis, ut sunt acta & mandata, & quæ fuerint relinquenda, prout Regulari disciplinæ, morum correctioni, fratrumque paci, & saluti viderit magis expedire: eas vero ordinationes sive acta, quæ pro visitationis fructu duxerit præscribenda, ea neque nimis levia, & minuta, neque in magno numero præscribat.

Demum Visitator non sit nimis curiosus in scrutandis culpis secretis & occultis, advertens, quod multa, quæ occulta sunt, divino Judicio sunt relinquenda, ut bene advertit Magister Bannes 2. 2. q. 3. art. 8. dub. 2. his verbis: *Advertant Prælati, quod multa sunt relinquenda judicio DEI, & cavent, ne velint usurpare judicium illius:*

sunt enim aliqui Prælati, qui plus nimio zelo corrigendi crimina aguntur, & non secundum scientiam, & valde sagunt, ut universa subditorum peccata in publicum judicium veniant sub prætextu boni communis conservandi, cum tamen non omnia peccata sint boni communis destruktiva, circa quæ rigidus illi zelus justè exercetur. Alia verò crimina debent Prælatis, præsertim Ecclesiasticis ut patres corrigere, & in profundum maris projicere. Hæc M. Banner.

CAPUT XIX.

Qua iter Visitator in correctione culpæ sibi ut patri delatæ, se gerere debeat.

SI aliquis per denunciationem Evangelicam, sive fraternam, tanquam patri fuerit denunciatus, oportet, ut Visitator sciat modum, qualiter gerere se debeat erga hujusmodi fratrem Evangelicè denunciatum; nam cum in Capitulo publicè, nec alibi delinquens corrigi debeat, poterit tamen, vel ante Capitulum culpatum, vel post illud, reum ad se delatum paternè in spiritu lenitatis corripere, & quoad fieri possit, nil de supplicis cogitando, ejus vitia charitative corrigat, ejusque vulneribus medeatur, & crimina radicibus quidem, sed suaviter evellat, omni profusus, quoad fieri poterit, iudicii forma rejecta; quod specialiter in nostra Regula, Cap. 10. ubi est sermo de correctione culpatum in Capitulo faciendâ, illis verbis: *Ubi etiam excessus, & culpa fratrum charitate media corrigantur: divinitus caveatur.*

Ut autem modum paternum servet, maxime proderit, si Divi Benedicti, & Basilii (hi enim sunt ubertimi vitæ monasticæ fontes) testimonia attentè mente revolvat. Divus enim Benedictus, Cap. 64. Regula, Abbates circa correctionem exercendam, sic instituit: *In ipsa autem correctione prudenter agat, & ne quid nimis; ne dum nimis cupit eradicare rubiginem, frangatur vas, men. inerit calamum quassatum non conterendum. In quibus non dicimus, ut permittat nutrire vitia, sed quod prudenter & cum charitate amputet, prout viderit cuique expedire, & studeat plus amari, quam timeri.* Idem quoque D. Benedictus Cap. 2. Regula, qualiter Abbas debeat severitatem cum benignitate miscere, his verbis docet: *In doctrina sua Abbas Apostolicam illam debet servare formam, in qua dicitur: Aigue, obsecra, in. e. pa. id est, miscens temporalibus terroribus blandimenta, durum magistri, pium patris ostendat affectum, sciatque quam assiduum & arduam rem suscipit, regere animas, & multorum servare moribus, & alium quidem blandimentis, alium increpationibus, alium susceptionibus, secundum uniuscujusque qualitatem & intelligentiam.* Hactenus ille.

His præmissis adhibere etiam poterit sequentia remedia, de quibus plenus Cap. 10. egimus: si quas subditus habet, & si opus fuerit, sub pœna excommunicationis, aut sub præcepto secetis illi imposto, quidquid viderit illi esse noxium, amputare curet.

Secundò. Poterit eum, si expedire crediderit, coram aliquo, vel aliquibus prudentibus Patribus corripere, & minari se vigilaturum super eum;

eum, qui & confessum paternè (si gravitas delicti requirat) secrete verberare, ad incutendum timorem poterit.

Tertio. Si Prælato monitis obtemperet, commendatione, à Prælato plecti non potest, nec aliud quidpiam verbo, vel opere fieri debet, unde ille male apud alios audiat, aliàs Prælatus graviter peccaret.

Quarto. Si Prælato non pareat, vel crimen inficietur, si crimen noceat bono communi, Prælatus juridicè procedat ipso Evangelicè denunciante testis vicem gerente, ut Mag. St. Soro, de secreto regendo Cap. 2. quæst. 6. P. Lessius lib. 2. de Justitia Cap. 29. dub. 12. num. 104. docent.

Quinto. Si crimen noceat soli auctori, ac criminis delinquentes, subditusque sit rebellis, aut crimen neget; ibi cessandum est, donec sit infamia, vel indicia sufficientia ad inquirendum.

Sexto. Si verò in prædicto eventu testes criminis adint, cum rebellionem accusatoris vicem gerente, cum duobus testibus Evangelicè denunciationis, plecti potest, dummodò tamen bono communi damnus non inferatur, & spes sit pœnam ei ad salutem profuturam. Si desit spes, sistendum est, & orandum pro eo, nisi communi bono expediat, eum etiam peritiam juridicè plectere: demum ubi opus fuerit tam iudicis, quam patris (limitationibus ibi adhibitis) exerceat officium.

CAPVT XX.

De aliis à Visitatoribus observandis in visitatione perficienda.

Quomodo se gerere debeat visitator.

Secundum criminum qualitatē, & circumstantias oportet, ut Visitator culpam correctioni sedulo studeat; nam quæ secreto ei fuerunt delata, ut præcedenti Capitulo annotavimus, secrete etiam corrigi debent, quæ verò notoriæ aut graviotes erunt, severiori correctione, servatis servandis, indigent; terribile enim iudicium Prælatis imminet (si SS. Patrum testimoniis fides adhibenda est) si negligenter in corrigendis subditorum excessibus se gesserint. In primis D. Basilias in Regulis brevioribus, interrogatione 16. Sic inquit: *Quod horrendum imminet iudicium Prælato peccantes non corrigenti? Respondet. Qui commissam sibi curam communem habet, sic efficietur velut, qui rationem reddere debet de singulis; illudque certo sciat, si frater quispiam in peccatum ceciderit, quem ipse prius de iudicio DEI non promouerit, vel si iam lapsus in eo persistit, nec docuerit rationem, qua sanari possit, sanguis ipsius de manibus eius requiretur, maximè si non propter ignorantiam, sed propter adulationem neglexerit.* (Et infra) *Qui verò non sic se habet, nempe sincerè veritatem annuncians, dux: si cecus & seipsum præcipitans, & sequentes simul inducens.* & infra addit: *Nullus pater negligi filium suum in foveam cadere, aut colapsam in ruinam dimitti: quancò magis horrendum est, animam in profundum malorum incidentem in intricu dimitti?* Hæc Basilias. Plura possemus ex D. G. ego in Pastoralis, ac ex aliis Patribus testimonia adducere, quæ faciliè videri poterunt in Commentariis in nostram Regulam à nobis editis, Cap. 10.

Nunc contenti erimus in hoc proposito no-

tabiliora Humberti aliàs viri pissimi ac doctissimi verba referre, quæ in Regula D. Augustini, Cap. 164. enumerant causas, ob quas à correctionibus Prælati mercenarii frequenter desistant, ita scribit: *Contingit interdum ut Prælati transgressiones aliquas non corrigant, aut ex profanitate cordis, aut ex humilitate superflua, aut ex diffidentia proficiendi, aut ex ignorantia quod fratrum culpas ignorant, sed nec curam ad eas cogitandas adhibent, aut rursus propter pacem propriam, quam turbare nolunt, aut propter verecundiam; conscientia enim eos accusante, alios corrigere non audent, aut propter timorem odij, verentes, ne in subditorum indignationem incurrant, aut propter Prælationis amorem ad desiderium, quam omittere formidant, subditos contra se in huiusmodi correctionibus provocantes, aut ob defectum zelus, aut de quoque ex negligentia, qua in Prælationis statu maxime damanda est.* Hæc Humbertus.

Et quamvis Abbas in Capite Cleric. de vita & honestate Clericorum, censet, quod aliquando tolerari, & dissimulari possunt peccata ad tempus absque Prælatorum culpa, si expunctione delicti timeretur, ne delinquens deterior fieret, quæ quidem doctrina mihi non placet; nisi casu quo aliquod majus scandalum in Reipublicæ penitentiâ inde oriretur, si punirentur peccata: fallor enim est tale iudicium de præsentia deterioratione rei, & nimis potens, ad relaxandos iudices munere correctionis, ut prudenter notat Bernard. Diaz de Lugo in sua prædica criminali, de concub. Cap. 79. ait enim, quod Prælatus dicitur, ne huius doctrinæ colore in vinorum correctione torpescant: nam si speretur delinquentis emendatio, si non, Prælatus qui sunt etiam iudices, tenentur ad eorum correctionem prius peritiam, deinde iudicariam, ut supra dictum est; nam non respicere debent utilitatem privatam delinquentis, ut scilicet pœnitent, & salvetur; sed magis ad publicam totius Ordinis, ut expurgetur malis, & cæteri timore pœnitentiæ coërceantur, sicut colligitur ex Canonibus, & Conciliis, & sanctis Patribus.

Præterea propositio huic optimè convenit, quod notat S. Anr. 3. part. Sum. tit. 19. Cap. 11. §. 6. *Quod subditarum vitia sunt aliquando prudenter dissimulanda, opportuniori tempore vindicanda, quando videlicet speratur, quod delinquens deprehensus, toleratus tamen, augere culpas erubescat, sequi se iudice pariat.* Et post multa concludit: *Quod in nonnullis levioribus, magno moderamine delicti correctio temperatur: ubi autem morbi gravitas correctionis asperitatem postulat, ea non denegatur.*

Attendant ergo Prælati sibi, & quando ab opportuna fratris, & subditi correctione cessaverint, videant, quo fine vel motivo ducantur, idque diligenter examinent, ne eos, ob aliorum crimen, in profundum demergi contingat. In ipsa autem correctione modum observent: & D. Benedicti consilium Cap. 64. Regulæ sequantur, ut severitatem cum benignitate commisceant, ut latius Cap. 18. huius Tractatus sumus prosecuti.

Cum vera charitas utramque conjugat, quamvis primas clementiæ tribuat, secundas salutem Justitiæ non denegat, juxta illud D. Bernardi Epist. 2. ad Solonem. *O bona (inquit) charitas, qua sive soveat infirmos, sive exerceat provisos, sive arguat inquietos, diversis diversa exhibens, si ut filius diligit universos: cum se arguis missus est, cum blandi-*